

ערים וקהילות בימי הביניים (20 נקודות)

ענה על שאלה אחת בנושא שלמדת: בגדד או פראג.

עיר מדגימה — בגדד

אם למדת נושא זה, ענה על אחת מן השאלות 4-6.

4. מקור — בגדד מרכז תרבותי, מוסלמי ויהודי

א. לפניך קטע המתאר את פריחת התרבות בח'ליפות המוסלמית.

המגע עם הפרסים ועם עמים אחרים בעלי תרבות עודד את הערבים ליצירה פורייה. אוצרות התרבות ההלניסטית [היוונית הקדומה], ולימים אף של התרבות הפרסית, תורגמו לערבית ונקלטו על ידי הערבים. השפעתן של התרבויות האלו ניכרת ביצירה המקורית בערבית [...] מחקרי הדקדוק, שבהם נתקלו הערבים, עוררו אותם לפתח את הדקדוק הערבי והפרשנות הערבית מתוך כוונה להעמיק את הבנת הקוראן [...] לימים עסקו בתיאור ההיסטוריה הערבית והעולמית. מחקר הגאוגרפיה והאסטרונומיה סייע למוסלמים למצוא בכל מקום את ה"קבלה" — כיוון התפילה למכה [...] תפילת צהריים משותפת במסגד נתנה למוסלמים הזדמנות לפתח את תורת הנאום. השפע בחלק הראשון של התקופה העבאסית ונדבנות של השכבה השלטת חברו יחדיו לתמיכה באנשי הספר. תנועת התרגום הגיעה לשיאה בימי העבאסים.

(מעובד על פי זיו, מ', בן ששון, ח"ה ולנדאו, י"מ [תשל"ט]. דברי הימים. כרך ב', תל אביב: יובל, עמ' 37-38)

הסבר שני גורמים שסייעו לפריחת התרבות והמדע בבגדד ובאים לידי ביטוי בקטע.

על פי מה שלמדת, כיצד סייע הפיתוח של ייצור הנייר בבגדד לפריחת התרבות והמדע בעיר?

(12 נקודות)

ב. הסבר את ההשפעה של התרבות המוסלמית על התרבות היהודית בבגדד בימי הביניים.

בסס את תשובתך על דוגמאות משני תחומים.

(8 נקודות)